

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendők

Székelyudvarhely,

Bethlen-u. 5.

ev. ref. papi lakás.

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,

székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.

Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Uram Jézus, jövel el.

Elkövetkezett advent. Itt vannak a reményteljes várakozásnak napjai. Várjuk a karácsonyt, s azzal együtt várjuk a Krisztust, várjuk az istenországnak diadalmát ezen a földön. Hogyan? Hát még nem jött el a Krisztus, az istenországa nem nyert diadalmat. A Krisztus ugyan eljött, de az istenországa még nem valósult meg, s éppen ezért várjuk a Krisztust, hogy vezesse diadalra az ő országát.

Az a kérdés azonban, hogy milyen formában várjuk a Krisztus eljöveteletét? A Krisztus újból való megjelenésének, mondjuk visszatérésének gondolata nem új dolog. Már az első keresztyének úgy voltak meggyőződve, hogy a Krisztus menybe ment ugyan, de vissza fog térni és ezer évig fog uralkodni e földön. Ezen ezer esztendő lesz a valódi az igazi istenországa uralmának ideje. És az első keresztyének nem ok nélkül várták a Krisztus visszatérését. Mert, az ő életünk, mióta a Mester menybe ment csupa szenvedés, üldöztetés és nyomoruság volt. Üldözték a zsidók, üldözték a pogányok. Még a tulajdon otthonunkban, vagy az Ur házában sem volt nyugodalomuk. Hitték tehát, hogy el fog jönni a Krisztus. Győzelmeskedik ellenségein és az ő hű követőinek gazdag kárpótlást nyújt a sok szenvedésért. Igen, mert nemcsak országát építi fel, hanem tagjainak abban földi boldogságot is nyújt. Egyesek pl. azt hitték, hogy izletes ételekkel megrakott gazdag asztalok fognak rájuk várakozni és a pogány rabszolgák felszolgálnak. Mások valami arany korról ábrándoztak, midőn tej- méz- és borbolyók fognak folyni mindenütt.

Még a reformáció idejében is táplálták a

Krisztus visszatérésében vetett hitet. Különösen egyes kisebb felekezetek alakultak, melyek hirdették és hitték a világ közeli végét és azután a Krisztus visszatérését.

Az első keresztyének és az első protestánsok, mint látszik a Krisztus testi visszatérését várták. Holott megmondotta vala tanítványainak: *Ime én veletek vagyok a világ végéig minden napon.* (Mát. XXVIII. 20.) Csakhogy nem testileg, hanem tudományában, evangeliumában. Ma is várjuk a Krisztust; hirdetjük is az ő eljöveteletét. De, korántsem gondolunk testi eljövetelekre, hanem *arra szellemi győzedelemre, melyet az ő evangeliumának ki kell vívni.* Mert tagadhatatlan az, hogy a Krisztus evangeliuma még nem győzelmeskedett a világban. A jóknak, az igazaknak még sok háborgattatások van. A gonosszág diadalt ül az erény felett.

Az isten imádásának ama formája, melyet Jézus tanított: még nem valósult meg. Az evangelium, mint ujjá szülő erő, még nem járta át a sziveket, mint kovász a tésztát. Az antikrisztusok ma is itt vannak e földön, csak hogy más a nevük. Most: fényüzésnek, dobzódásnak, majd bálványozásnak, irigységnek, istenkáromlásnak hívják. A hol pedig a sátán ütötte fel tanyáját: ott nincs jelen a Krisztus, ott nem nyer diadalmat az istenországa. Tudatlanság, vakhit, tévelygés, vallás nélküli tudomány, erőszak, mind, mind ellenségei a Krisztusnak.

Nős ezeket látva, nem kell-e imádkozzunk: Uram Jézus jövel el. Az adventi napok előttünk állanak. Használjuk fel okosan és bölcsen, hogy a mi szívünkbe, a mi házukba és a mi édes házukba is eljőjön a Krisztus és hozzon ma-

gával: *üdvöt, boldogságot, békességet.* Ezekre van nekünk nagy szükségünk.

Uram Jézus jövel el,
Lelked által segíts fel
Dicsőítsük mi testünkben
Az Istent és mi lelkünkben
(V. Dics.)

Vajda Ferencz.

Jézus.

Jézus! bened vetem hitem
Ha csüggedezne a szívem.
Az életnek tenger árján;
Bujdosnék egyedül, árván!

Jézus! te vagy lelkem vára,
Erős hitem kősziklája.
Omolhat rá eső, árviz;
Szívem akkor is benned biz!

Jézus! ki a csüggedőnek,
Kit szenvedés férgé törnek
Szabadítást adsz a hitben,
Hogy örömszáll a bús szívbe!

Jézus! te légy a szívemnek,
Vezérfénye életemnek,
Hogy neártson semmi nekem:
Büntől megózzizem lelkem!

H. Szántó István.

TÁRCZA.

Boldogország.

Ablakomból gyakran láttam tova gördülni a nyár füstölő porfelhőjében egy pompás kis viktorias hintót, melyet két gyönyörű, tüzes, fekete mén repített. A gyepőt két parányi asszonyi kacsó kormányozta. Arczát teljesen elfődte az óriási szalmakalap lebegő csipkefodra, csak egy elszabadult szőke fürt ragyogott a napfényben, mint az olvasztott arany.

Nagy sokára megtudtam a szép ismeretlen nevét. A vidék leszebb, legboldogabb, legünnepelebb asszonya volt, irigykedve suttogták, hogy öltönyeinek száma és értéke magában is vagyon, életének minden napja egy-egy örömunnepe a gyönyörűségeknek; télen olyan kastélyban lakik a mi valóságos csodák tárháza, nyáron pedig egy rejtett tündér sziget vallja urnőjének. És végül, hogy el ne feledjem, férje a legszebb férfiak egyike, eszes, szellemes és feleségét bálványozza.

Tavaszkor kezdetén, a hogy az első fecske érkezett, a kastély is felnyitotta nagy, álmos szeméit, a hosszú téli pihenés után, megélnékült környéke s a fényesebbnél-fényesebb fogatok, csak úgy ontották az előkelő vendégek mulatni vágyó

Prédikáció a retormációról.

3

Máté ev. X 28.

Alkotmány ellenesen uralkodott, magát nem koronáztatta meg. Ez felébresztette a nemzeti önértetet s József halála után az ébredést nemzeti szervezkedés követte.

De II-ik Józsefnek sokat köszönhet a magyar nemzet, sokat a protestáns egyház. Magas szellemü sok jót akaró uralkodó vala, ki 10 év alatt 1780-tól 1790-ig többet tett Magyarorszáért, mint ősei 240 év alatt összesen. Magas műveltségét következő szavai bizonyítják: »Szükséges, hogy a vallás köréből bizonyos dolgokat eltávolítsak, melyek voltaképp sohasem tartoztak oda. Minthogy gyűlölöm a babonát s a farizeusságot, népeimet is megakarom ezektől szabadítani, ezért czélom a szerzetesi intézményt s a zárdákat megszüntetni. Tudom, hogy ezt Rómában az Isten jogaiba való bemarkolásul tekintik s jajgatva fognak panaszkodni, hogy elesett Izrael dicsősége, — tudom, hogy boszankodnak, hogy én a hitczikk s a bölcsöszet fogalmi között határvonalat húzok s még inkább, hogy ezt Isten szolgálójának (a pápának, ki így nevezi magát s a világon akart és törekszik ma is uralkodni) tanácsa nélkül teszeni. De, a szerzetesség alapelvei Pachomiustól korunkig a felvilágosultsággal és ésszel homlokegyenest ellenkeznek: ezért én szerzetesek helyett tudományosan képzett papokat akarok népeimnek adni, kik majdan megtanítand-

sokaságát. Esténként a park árnyas fásoraiban kigyult a lámpionok száza s az andalító zene hangjait, vidám' önfeléd kaczagás muzsikáját vette szárnyaira az esteli szellő. Valóságos Boldogország volt.

Egy alkalommal a kastély lakói hosszabb olaszországi utra indultak, siettem egy társasághoz csatlakozva megragadni az alkalmat, hogy én is átléphessek a mesebeli Boldogság kapuján. Vezetőnk, egy jó öreg bácsi, sok évi doktorkodása után, nyugalomba vonulván, nem csak a vizesések, rejtett források, magányos erdei lakocskák, titkos ösvények, és sok-sok természeti szépség, hanem az emberi lelkek legavatottabb ismerője is volt.

Szelid, kissé gunyos mosolygással hallgatta az elragadtatás felkiáltásait, a csodálkozás egy-egy feltörő sóhaját, melylyel az elénk táruló gyönyörű képet szemléltük.

Féjük felett a mesésen kék ég ragyogott. az utakat szegélyező erika rózsaszín havát hintette lábainkhoz, az évszázados fák őszi tarkaságban pompázó koronái szeliden borultak a kastély felé, melynek elegáns silhouettje, erkélyei, pompás hátterül szolgáltak a karcsu márvány nimfák, istennők vízben tükröződő habfehér testének, a bucsuzó őszi nap is meleg fénynyel pillantott még egyszer vissza. Az óriási park minden virága sietett élni, élni még, illatozónnal árasztva el a titkozatos fasorok mélyeit.

Alig tudtunk megválni a gyönyörű képtől.

ják népeimet Isten, haza és embertársaink iránti kötelességeikre.« És II-ik József ezen elvek értelmében kezdte meg intézkedéseit: 1781-ben 134 zárdát, melyek tanítással nem foglalkoztak, eltörölt. Ugyanakkor kiadta »türelmi rendeletét,« melyben a protestánsoknak szabad vallásgyakorlatot biztosított.

Imé, az ujkor felvilágosult szelleme, mely megtagadta magát a királyt is. És e szabad szellem meghozta áldásos gyümölcsseit. József utóda II. Leopold, ki 1890-től 1792-ig uralkodott, trónra lépte alkalmával kinyilatkoztatá, hogy ő az ősi alkotmány s törvények megtartása mellett akar uralkodni, ennél fogva az országgyűlést összehívta. 1790 közepére s ennek feladatául tűzte ki a vallásügy elintézését is. Három hónapi vitatkozás után nem tudván az országgyűlés tagjai meg egyezni, ő felsége a nemeslelkű király, leirt s e leiratból lett a 26-ik t.-czikk, mely a bécsi és linczi békekötések alapján ezeket mondta ki:

1. Az ország minden rendű és állapotu lakója mindenütt, minden korlátozás nélkül szabadon és nyilvánosan gyakorolhatja vallását s egyzersmind biztosítatik a templomok, iskolák s temetők szabad használata.

2. A protestánsok mindenütt hol szükségesnek látják, szabadon építhetnek egyházi és iskolai épületet.

3. Vallásukkal ellenkező szertartásokra s cselekvényekre semmi szin alatt nem könyyszeríthetők.

Végre a kérésünkre felnyitott kisebb-nagyobb termek során áthaladva, illően megbámultuk a nagy fogadó terem fehér és arany pompáját, melynek gobelijein csinos pásztorok és szerelmes pásztorleánykák őrizték göndör nyájaikat. Az ablaknál állva még egyszer szemünkbe tűnt az előbb elhagyott ragyogó kép, melynek fenséges mozdulatlanságát alig zavarta egy pár méltóságteljesen lépkedő gölya.

A képtár kiválóbb festők remekeivel, a könyvtár dus aranyozású kötetei nevükkel elárulák mulatságos, szórakoztató, de a legkevésbé sem komoly tartalmukat. Az egész mindenséget egy végtelenül bájos vidám hangulat lengte át s mi is a hangulat hátsá alatt, mint virágillattól kábult pillangók jártunk ide-oda, míg a kápolna misztikus homálya ki nem ábrándított. A pompás üvegfestéses ablakok minden világossága egy csodaszép, bánattól megőrt asszonyi fejet vett körül.

— A Mater dolorosa képe itt, a boldogság, a fényezés hajlékában, ugy-e meglepő, ugy-e hihetetlen ellentét? — szólott vezetőnk. En szólanul követtem ki az árnyas fasorok mélyébe, s a némaságomat s kérdő tekintetemet elérve így szólott:

— »Ime, egy élet! Felszine ragyogó mint e viziüköré, melyet arany fátyollal takar le a nap, mélyén talán egy dráma játszódott le, talán emberi csontokat fed a zöld hínár, de senki sem tudja,

4. A protestánsok a vallásra tartozókban csak saját felsőségeiktől függenek; meglevő, vagy ezután alkotandó törvényeik sem kormányászéki parancsok, sem királyi rendeletek által meg nem változtathatók; mindenféle gyűléseket, sőt királyi biztos jelenlétében zsinatokat is tarthatnak.

5. A protestánsok bármínő iskolákat előleges királyi jóváhagyással állíthatnak; azokba tanárokat, tanítókat kormányzó férfiakat szabadon választhatnak; a tanítás és tanulás módját és rendjét megállapíthatják.

6. A protestánsok a katolikus pápoknak semmi fizetéssel nem tartoznak.

7. A protestáns lelkészek a protestáns vallásu betegeket, foglyokat szabadon látogathatják.

8. A közhivatalok valláskülömbőség nélkül adassanak stb.

Ezek az 1790-ik év ösökre nevezetes törvényalkotásai, keresztyének!

A katolikus főpapság és 84 világi főúr tiltakozott ezek ellen, de az országgyűlés a tiltakozást örökre érvénytelennek nyilvánította. A nemes szívű király és 290 szabadelvű főúr testvéri szeretettel harcoztak a protestánsok mellett. A felvilágosultságnak soha el nem enyésző bizonyossága gróf Batthyáni Alajos katolikus főúr beszéde az országgyűlésen: »Elérkezett — így szól — már valahára azon idő, a midőn a mi országunk láthatárának egén is a világosságnak piros hajnala derülni kezdvén, mind a szeretetnek, mind egyéb kötelességeknek kölcsönös és elsza-

gondtalanul csodálja a tündéri ragyogást. Tudom s még tudják számosan, hogy a legszebb, üde, rózsás arc még nem az egészség jele, épen így sok mosolygó arc takar mély fájdalmat. Mosolygunk, kaczagunk, tánczolunk a világ szeme előtt s valahol a vizsga tekintetektől messze, keserve sen sirjuk tele párnánk csipkefodrait — s vajjon a könnyek kevésbé keserűek-e mert illatos csipkével itatjuk fel?»

A kastély felé intve így szóltam:

— És vajjon itt is ugy lenne? A nappali vigság éjjel könyvekbe olvad?

— Bizony. A bálók tündére, a vadászatok Diannája fájdalmas sebet takargat szive mélyén. Egyetlen gyermeke, értse meg jól, egyetlen gyermeke hülye!

— Hülye?!

— És az a szegény, szerencsétlen teremtés olyan szelid, ártatlan s valóban szépnek mondhatnám, ha szépség csak a vonások tökéletességétől függne. Nagy, csodás színű szemei tévelyegve bámulnak a neki érthetetlen, ismeretlen, üres vitágba, gondolat, irány nélkül. Üresség benn, üresség künn, csak a végtelen, a kétségbeejtő üresség mindenütt. Vajjon lesz-e világosság, mely bera-gyogja? Még szólni sem tud, csak néha hallat idéten, érthetetlen, állati hangokat. A kastély leg-elhagyottabb szárnyában él egy régi bizalmas cseléd felügyeletére bízva. Senki sem láthatja, sőt tulajdon apja sem bir annyi lelki erővel, hogy néha napján meglátogassa.

kadhatatlan kötelével összeköttjük magunkat azon kedves hazánkfiával, a kik hazánk oltalmazásában, drága szabadságunk megerősítésében velünk együtt egyesült erővel fognak munkálkodni, hogy eképpen egész Európa meggyőzöttessék arról, hogy a régi tudatlanság homályának eloszlásával mi is szemléljük már a felkelő napot és hogy ama nagy mesternak igaz követői vagyunk, ki a maga törvényét az övéihez való halhatatlan szeretettel pecsételte meg . . . Én is katolikus még pedig buzgó katolikus vagyok, — így beszélt tovább Batthyáni — s szégyelném hinni, hogy a kath. vallásnak kényszereszköze volna szüksége, hogy juhait az akolban megtarthassa.

Kath. vallás becsülete kívánja, hogy az evangeliumon erőszak ne téessék; az evangelium pedig felebaráti szeretetet parancsol, az ország boldogsága pedig méltányosságot és igazságot.*)

Kétszázhetvenhárom év kellett keresztyének, hogy Magyarország oda jusson a felvilágosultság útján, hogy egyik egyház se üldözze vallásáért a másik hiveit. Mennyi üldözést, gyötörtetést, könyhullatást szüntetett meg az 1790-ik év! Hány protestánsnak börtöne nyílt fel!

Legyetek dicsőítve, áldva ti ősök, ti felvilágosodásnak dicső vértanúi: ti tanítók, papok, tanárok, nemesek, főurak s földművelő és számos testvéreink, gyermekek, férfiak, nők; minden rendű és ranguak kik Krisztus evangéliuma győzelméért és szent hazánk szabadságáért elevenni

*) A Zicsiek ezt ma is megszívelhetnék! Szerk.

— Érthetetlen előttem, hogy anyja még is képes ily ragyogó, nagy világi életre. Ez az asszony vagy bolond, vagy szívetlen.

— Egyik sem. Ez az asszony a Mater dolorosa, martyr, ki minden diadalát, minden gyönyörtségét szívesen oda adná, hogy lehessen szerencsétlen gyermeke egyedüli gyámola, oktatója. Hiszen az anyák szent örületével még mindig remél. Szegény asszony! Férje a nemes lovag, ki nejét bálványozza, a legkegyetlenebb szívű zsarnok. Elvette őt feleségül, hogy legyen pompás termei legszebb éke, virágai között legszebb virág, hogy pompázhasson vele, kinek csak mosolyogni lehet, könnyei tiltottak. És ha néha már-már leroskad a szörnyű teher alatt, irtózza gondol reá, hogy férje a körében fel nem talált vídám kaczagást felkeresi ott, a hol megtalálja. Szegény-szegény fájdalmas szívű anyja! Naponkint tizszer-huszor alkalmat lel reá, hogy számtalan lépcsőt megfutva, fáradságot nem ismerve, egy-egy pillanatot szerencsétlen gyermekével töltsön. A fényes bálók estélyén is talál egy alkalmas percet arra, hogy gyermekéhez repülve homlokára leheljen egy csókot, melyre talán viszonzást soha sem remélhet.

— Ime az irigyelt Boldogsország, a maga mivoltában.

Néhány nap múlva a történetek után, elhagytam a helyet, melynek ünnepelt asszonyát oly sokan irigyelték s oly igen szántam én.

megégetve, börtönben örökre eltemetve, gályákhoz lánczolva, vagy inkvizíciói kinzó eszközök által megemésztetve szerteszét porladoztak e földön. Legyen áldva az anyaföldnek pora, melyet most taposunk; hátha megégetett, szétszórt porotak az!?

Zendüljön magasztaló halleluja szívében 3 millió magyarhoni protestánsunknak, kik a vallás-szabadság áldott napjának melegítő, termékenyítő, éltető sugaráiban szorgalmas, kitartó, becsületes, Isten nevében végzett munkával építik a közjónak alkotmányát embertársaik javára, Istennek dicsőségére.

És zendüljön a dicsőítő ének minden igaz honfinak ajakán is! És ez örömeinek felejtse el a mult idők gyászát, keserveit; melyeket leplezetlenül, történeti válágunkban azért tártam szemitek elé, hogy a multból annyi szenvedés után tanuljatok. Tanuljatok ti, kik az evangelium szerint reformált egyház hivei vagytok, odaadó, hü, áldozatkész szeretetet Krisztus drága vérének hullásával szerzett vallástokért, a reformáció bajnokai által Krisztuson felépített egyházatokért. Tanuljanak a multak történetéből az anyagiakban gazdagabb, világi fegyverekben hatalmasabb egyházak hivei türelmet a gyengébbek iránt, — megtudván jól, hogy hiábavaló Krisztus evangéliumá ellen minden küzdelem; mert a mi Urunk Idvezítőnknel van az utolsó győzelem, ki eképen biztatja követőit: »ne féljete azoktól, kik a testet ölik meg, a lelket pedig nem ölhetik meg.«

És tanuljuk meg végül minden egyháznak

De a hallottakat nem tudtam feledni. S csodálatos képen nem a ragyogó pompa tűnt fel lelki szemeim előtt, de egy csodaszép, halálosan szomorú arc, a titkon szenvedő asszony, a Mater dolorosa . . .

Pár nappal ezelőtt levelet kaptam. Öreg barátom írja a következőket:

— Biztosra veszem, hogy nem tudta feledni a szomorú dolgokat, melyeket legutóbb elmeséltem. Láttam felvillanni szememben a szánakozó érdeklődést s most kötelességem tettem, hogy egyről-másról értesítem. Hallja tehát! A kastély ura, most életében először nagy beteg volt. Már-már a sir szélén állott. Most már túl van ugyan a veszélyen, de még mindig nagyon gyenge. Nagyon természetesen feltétlen nyugalmat parancsoltam reá s így az egész telet falun töltük a legnagyobb visszavonultságban.

Édes barátom! Én, a vén megrögzött Isten-tagadó mondom: van Isten! Ez a betegség valóssággal ujászúlta azt az embert, ki most tanulta meg felesége magasztos martyriumát értékelni. Most már együtt próbálgatják egy szegény szerencsétlen gyermek üres lelkében az értelem világosságát meggyújtani. Az első szikra fellobbanása e szóban nyert életet: Anyám!

Vajjon kigyul-e valaha az értelem teljes világa a fénytelen lélekben?

Én remélem, Isten hatalma véghetetlen!

Francziából: Molnár Imréné.

hívei azt, hogy tegyük félre a felekezi gyűlöltséget s legyünk egyek a szeretetben. Amen.

(Farkas József egyháztörténete alapján.)

Vizakna, 1905. október 31.

(Vége.)

Incze Lajos.

Isten igéje.

Az örökké új evangélium.

Ez az izenet, melyet hallottatok eleitől fogva, hogy szeressük egymást I. Ján: IV. 11.

A mai világban, olyan idegen ennek a testusnak az igazsága, hogy szinte félve veszik ajukukra az ezeken támadó szavakat az Isten igéjének lelkes hirdetői. — Mert — lépten nyomon az a vád érheti őket, hogy unos untalan eleget hallottak a szeretetről »zenge-dezni«, — miért kell hát még ez alkalommal is a szeretet keserű vizeiben fürösztgetni az üdvösség után vágyódó lelkeket? — Olyan ellenvetés is akad elég, mely azt hányja szemére — egy-egy ilyen elszenvedett predikációnak:

könnyű neked beszélni, hiszen te csak predikálsz, próbálsz — meg — bár egyszer is — úgy élni amint hirdeted! — Lehetne ellenvetések végnélkül folytatni, — de minél tovább folytatnók, annál világosabban állana előttünk, hogy az emberek még ma is kézzel-lábbal tiltakoznak a szeretetnek még a hirdetése ellen is, nemhogy követnék a szeretetnek nagy parancsolatját az örökkévaló evangéliumot: *mert ez az izenet, melyet hallottatok, eleitől fogva, hogy szeressük egymást.*

Izenet szól minékünk! — A mely úgy kellene, hogy terjedjen miközöttünk, mint az athenebelieké az ujság, »kik egyéb dologban nem valóznak foglalatosak«. (Csel. 17. 21.) Izenet szól, a melyre úgy kellene, hogy hallgassunk, mintha élő ember küldené ma minékünk. Izenet, mely a legkedvesebb, — hiszen kedvesebb küldi, mint az édes anya — és ki ne hallgatná meg az édes anyja izenetét? — kedvesebb, mint a hitves — és ki ne gyönyörködne a hitves ajakáról szálló gázságban? — gyönyörűsegebb — mint a

gyermek izenete — és van oly kőszívű szülő, hogy meg ne dobbanna szíve, ha kedves gyermekéről hall hirt? — Es mégis! — Ezt az izenetet — olyannak tekintik az emberek, mintha hitelezőjük szólitaná az adósság megfizetésére. — Fázik tőle mindenki, mert érezzük, hogy hiányosság vagy mibennünk a szeretetben. — Joggal kérdehetné tőlünk nemcsak Pál, hanem a mester maga is: *Vesszővel menjek-e tihozzátok, vagy szeretettel?* (I. Kor. IV. 21.) Ugy levetköztük a szeretetnek ama menyegzői ruháját, hogy az evangélium lakodalmán már részt sem mernőnk venni, mert nem vagyunk illendő öltözetben. — Ezt az öltözetet minden nap felvenni, tisztán megtartani mindég, mintha teljesen új lenne; kivenni magunkat a szolgálai törvény alól — és a királyi törvény (Jak. 2. 8) szolgálatába szegődni: ez az örökké új evangélium, melynek egyetlen parancsolatja, hogy szeressük egymást.

Szeressük egymást! Ez az idegen a világban! Hiszen mindenki a magáét nézi csak, mindenkinek csak az a dolga, hogy a saját sebeit kötözze, első még a gyönyörűségeken is az én. Ezért vesszen a béke, haljon meg az igazság, legyen semmivé a családi boldogság is: az mindegy, csak az a zsarnok én találjon kielégítést. Sirhat így éhen, apa előtt a gyermek, lehet gondterhes redőbe burkolt a férj arca a fe-

ÓVAKODJUNK A SZESZESITALOKTÓL.

leség előtt, romlás, pusztulás, a lélek virágjainak elhervadása az semmi egészen, csak a kedves éntünk maradjon meg a maga változhatatlan uralmában. Ugy annyira, ha Pál ma predikálna miközöttünk, nem egy ismeretlen Istenről szóló beszéd lenne a tanítása, mint volt Athenében, hanem — a szeretetlenség vétkének sokféle elágazása mind külön-külön ledöntendő bálvány lenne az ő intésében.

Szeressük egymást: ez az izenet szól minékünk. Ugy keil szeretnünk, hogy bennünk csak jóság legyen. (Am. 5. 15.) A mi szeretetünkben pedig az igazság és békesség, kell, hogy csókolják egymást. (Zsolt. 85. 12.) Így egyszerre más lesz a világnak képe. Azt a kedves ént, mely a maga halálos sötétségében rémesebb volt az éjszaka sötétségénél is, beragyogja a szeretet hajnalának derengő fénysugára. Ebben ismerjük meg először a szeretet, hogy azaz égi izenet csak az övéivel szemben nyitja érzékenységre a szívet,

utánna a méltányosság foglalja el az önzés helyét az érdek kapcsának a révén, hogy ezen a nehéz lépcsőn keresztül, az emberszeretet magaslatára jusson el a szeretni tanuló sziv. Ha ezt megtanulta az ember, úgy lesz csak jó testvér, hűséges és gondos hitves, szerető szülő, és hozzá veszem azt is, hogy derék polgára a hazának, mert az égi üzenetet meghalván — a szeretetnek adott helyet lelkében.

Szeressük egymást! — Ne úgy, hogy csak a külső érdek, vagyon kössön bennünket össze, -- legyen más belső kapocs mi közöttünk, a melyről megismernek minket, hogy a mi szerető édes Atyánk gyermekei vagyunk. Legyen ez a kapocs a mi szent vallásunk, az evangélium csodálatos és mindig életre hívó titka, hogy ebben váljon valóra lelkünknek minden reménye, ehhez vezessen minden vágyódásunk, *mert ez az üzenet, melyet hallottatok eleitől fogva, hogy szeressük egymást.*

Ilyés próféta versenyre hívja a samariai nagy éhség idején a Baál papjait, és a versenyben, melynek az volt célja, hogy ki gyújthat áldozati tüzet az Urnak hamarabb — Ilyés maradt a győztes, mert ő a vízzel leöntött oltár fáklyáit felgyújtá, hiszen *»Akkor leélek az Urnak tüze az égbe.* (Luk. 18. 38) A Baál papjai pedig halált szenvedtek.

Ha mi Ilyés példájára, magunkba vesszük az Ur régi tüzét a szeretetet, felgyújtjuk véle a közönyösség nedves lelkeit is, hiszen örökké érvényes a parancsolat, *»melyet hallottatok eleitől fogva, hogy szeressük egymást.«*

Osváth Lajos.

Hazai krónika

— 1905. nov. 30. —

A hét története. Rendkívül érdekes, de egyben elszomorító eseményekben volt gazdag az elmúlt hét is. Természetes, hogy az események mind a kormány válságból eredő kibontakozás körül forogtak. Az ország szekere azonban csak a kátyuban van. Egy lépéssel sem haladt előre. De hát, beszéljenek a tények:

Karhatalom Pestmege ellen. Tudvalevő, hogy Fazekas Ágoston pestmegei főjegyző, a vármegye határozatára való tekintettel, nem vette figyelembe a miniszter felfüggesztő végzését. Folyt tovább a megye dolga, mintha semmi se történt volna. Az is ismeretes, hogy Taly István kinevezett pestmegei főispán nem tehetette le az esküt. A kormány ekkor gondolt egyet és Pestmege vezetésével Laszberg Rudolf győri főispánt bízta meg. Laszberg csendőröket, rendőröket vett maga mellé és miután lakatos nem akadt, a ki felnyitja megyeház hivatalos helyiségeit, betörette az ajtókat. Fazekast felszólította, hogy adja át a főispáni és alispáni irodát. De, ő csak karhatalomra tette meg. Az esetről jegyzőkönyvet vettek fel. A felfüggesztett Fazekas helyébe röktön kinevették Römer Rudolf miniszteri fogalmazót főjegyzőnek. Most Laszberg ur és Römer ur intézik Pest-

vármegye ügyeit. Laszberg főispán a hivatalnokokat felszólította, hogy jelentkezzenek nála, de egy se jelentkezett.

Zeysig pör. Olvasóink előtt ez a pör és ennek előzményei egészen ismeretlenek, mert szándékosan egy árva sort sem irtunk róla. Pedig nagyon érdekes. A története következő: A múlt nyáron augusztus 18-án egy német könyv jelent meg, melynek írójaul egy berlini egyetemi tanár: Zeysig volt feltüntetve. A könyvben az volt megírva, hogy ha Ferencz József nem enged a magyar nemzeti jogos követelmények tekintetében: ebből nagy baj lehet. Nevezetesen, bele szólhatnak az ügybe az európai hatalmak és könnyen feloszthatják Ausztriát. Akkor vége a Habsburg uralomnak és következik, a magyar trónra egy *Hohenzollern* herceg, Vilmos császár valamelyik fia. A könyv nagy feltűnést keltett. Kiírta? Az volt az első kérdés, mert azt hamar megtudták, hogy Zeysig nevű professzor a berlini egyetemen nincs.

Az első gyanu az volt, hogy e könyvet Br. Bánffy Dezső és az egyesült ellenzék írta azon czélból, hogy a királyra az által nyomást gyakoroljanak. Meg is hurczolták Bánffyt és a koalíciót. Megindult a vizsgálat és kiderült, hogy Zeysig tanár nem más, mint *Zigány* Árpád magyar hirlápiró. Társai voltak Dénes József vasuti titkár és *Baneth* Sándor berlini, dohánykiviteli hivatalnok. A főtárgyalást ez ügyben a múlt héten tartották meg. *Zigány* elismerte a szerzőséget; *Baneth* bevallotta, hogy ő fordította le németre. Dénes csak közbenjáró volt. A vád az volt, hogy a könyv megírásával »felségsértésére való felhívást és királysértést« követtek el. A bíróság azonban mind a három vádlottat felmentette.

Fejérváry Bécsben. Br. *Fejérváry* miniszterelnök a múlt héten Bécsben járt és jelentést tett Ő Felségének a helyzetről. Ezen kívül tárgyalást folytatott az osztrák miniszterekkel a közös kiadásokra és a kereskedelmi szerződésekre nézve is. Mikor haza jött, azt mondotta a kíváncsiaknak, hogy a kormány teljes mértékben bírja a Felség bizalmát és helyesli eljárását.

Pestvármegye nov. 27-én közgyűlést tartott. A gyűlést az árvaszéki elnök vezette és azon Fazekast hivatalába vissza helyezték, a beteg alispán helyett, a teendők végzésére gróf *Vigyázó* Ferenczet választották meg. Ugy hirdlik, hogy a kormány ezen határozatokat nem hagyja helybe, hanem a vármegye egész tisztii karát felfüggeszti és új tisztviselőket nevez ki.

Krónikás.

Világkrónika.

Oroszországban még nem állott helyre a rend. A kormány ígéreteiben, úgy látszik, nem bízik a nép, mert hol a földművesek, hol a munkások, hol a katonaság lázadásáról hoz hírt a táviró.

A hatalmak Törökország ellen. Az európai nagy hatalmak bizonyos feltételeket szabtak volt Törökország elé, hogy a főhatósága alatti országokban csináljon rendet. A szultán mindezt ideig nem tett eleget a feltételeknek. E miatt a nagy hatalmak, köztük Magyarország-Ausztria is, hadi hajókat küldöttek a török vizekre, hogy rá ijesszenek a szultánra. A szultán valami nagyon nem ijedt meg mert kijelentette, hogy nem enged. Ezután válik meg, hogy minő utasítása van a hadi hajóknak és vajjon a szultán nem gondolkodik-e meg. Az egyesült hajóhadat *Ripper* Gyula, a magyar flotta parancsnoka vezeti.

Az új norvég király. Norvégia, mint megírtuk, a nyáron külön vált Svédországtól. Most megválasztotta új királyát: *Károly* dán herceg személyében. Az új király a norvég: *Hakon* nevet vette fel és VII. *Hakon* néven uralkodik. Az új király unokája a dán királynak, veje az angol királynak, unoka testvére az orosz császárnak, rokona a német császárnak, tehát igen jó családból való. Jelenleg 32 éves. Felesége *Maud* hercegnő, az angol király legkedvesebb leánya. Van egy fiú gyermekük is.

Spanyolországban éhség ütött ki. Számos tartományban nincs enni való. Sok ezerre rug a munkanélküliek száma. Emberek és állatok egyaránt éheznek. Az élelmi szerek igen drágák. A kormány és a jóléti bizottságok igyekeznek az éhínség megszüntetésén.

Egyházi élet.

Református Zsinat. Nov. 22-én nyílt meg a református Zsinat harmadin ülés szaka. Ez alkalommal az egyház alkotmányi részt kezdették tárgyalni. Nagyobb vitát idézett elő a 8. §. tárgyalása, mely az erdélyi egyházkerületnek továbbra is meghagyja, a magyarországi egyházkerületektől eltérő szervezetét. Az említett szakasz ekként szól: Az erdélyi egyházkerületnek az Aprobata és Compliata Constitutio I. részében és az 1691. évi Leopoldinum diploma 2., 3. pontjaiban biztosított joga és a több százados különválás folytán kifejlesztett alkotmányos szervezete érintetlenül maradjon és részére fentartatik, hogy alkotmányát jövőben is a képviselői rendszer elveivel összhangzóan tovább fejleszthesse, kötelessége lévén a leendő módosításokat a konventneki illetőleg a zsinatnak bejelenteni. E szakasz fölött hosszabb vita támadt. Berey József az összes egyházkerületek unióját tartaná a legideálisabbnak. Óhajtanának tartja, hogy az erdélyi egyházkerület törvényei vétessenek be az új törvénykönyvbe. Indítványozza ennél fogva, hogy az erdélyi egyházkerület törvényeit, legalább függelék gyanánt vegyék be az új zsinati törvénykönyvbe. Garzó Gyula szintén barátja az egységnek, de nem hagyhatja figyelmen kívül az erdélyi egyházkerület érdekeit és különleges helyzetét. Ezért nem kívánja ezt a dolgot bolygatni. Domby Lajos csatlakozik Berey indítványához. Dr. Kolozsvári Sándor az eredeti szöveg meghagyását kéri, Kiss

Albert csak stílárius módosítást ajánl. Baky István elfogadja Berey indítványát. Pokoly József azt javasolja, hogy ebben a kérdésben az erdélyiekne szavazzanak. Gróf Tisza István Pokolyval szemben azt vitatja, hogy az erdélyieknek szavazniok kell, mert ha nem teszik meg, ezzel igazán részt ütnek az unióban. Baksa Lajos előadó felszólalása után a zsinat a szakasz eredeti szövegezését Kiss Albert módosításával és Berey pótindítványával együtt elfogadták. Ezután az egyházkezségek jogi állásáról és hatásköréről szóló szakaszokat tárgyalták és elfogadták. A zsinat ülészése még foly.

Nyilvános köszönet. Bodrogil István (Sámuelé) nyolcz koronát tett le papi hivatalunknál azon kijelentéssel, hogy ezt a református leányiskola szegénysorsu növendékei segélyezésére szánta. Bodrogil István még fiatal iparos ifju, a ki két kezével keresi meg mindennapi kenyerét. Adománya tehát annál becsesebb és értékesebb, mert ez igazán az ő nemes szívének és erős vallásos érzületének őszinte megnyilatkozása. Míg ilyen derék tagjai lesznek a református egyháznak: addig bizunk annak jövőjében. A szép példa meg van, vajha minél több-követőre akadna. Fogadja az értekezlet hálás köszönetét, Székelyudvarhely, 1905. nov. 28. Vajda Ferencz ért. egyh. elnök.

Meghívó. Az udvarhelyi év. ref. egyház-megye egyházi értekezletének választmánya decz. 5. d. e. 8 órakor Székelyudvarhelyen ülést tart, melyre a tagokat ez uton is meghívja az: *Elnökség.*

Koós Ferencz temetése nagy részvét mellett történt meg nov. 16.-án. Jelen volt, úgy szólva, Brassó egész társadalma. Még a nemzetiségek is képviseltették magokat. A marosvásárhelyi főiskola *Csiki* Lajos igazgatót küldötte ki. A templomban *Péchy* Árpád lelkész mondott megható és találó, szép gyász beszédet, míg a sirnál *Ujvári* István bukaresti lelkész bucsuzott el régi hívei nevében. *Koós* Ferencz hagyatéka, mintegy 28 ezer koronát tesz ki, melyet mind egyházi és iskolai célokra hagyott. Ebből a brassói egyháznak 5000 koronát, ugyan annak harangra 2400 koronát, a ref. nőegyletnek 1600 koronát hagyományozott. Emléke legyen áldott!

A székelyudvarhelyi ref. egyházban a felolvasó estélyek decz. 3-án, advent első vasárnapján kezdődnek meg. Nov. 26-án a férfi és női választmány népes ülést tartott, melyen megbeszélte az estélyek rendezését és a szegények téli segélyezését. Ugyancsak elhatározta a választmány, hogy az estélyek sikeressé tétele céljából *egy harmoniumot* szerez be, közadakozás útján. Az első estély műsora a következő: 1. A gyülekezet éneke: Te benned biztunk 1. vers. 2. Elnöki megnyitó. 3. Szaval: *Lányi* Rózsika. 4. Felolvasást tart: *Vajda* Ferencz ref. pap. 5. Ima »Bánkban-ból. Zenekisérettel éneklí *Losdorfer* Emilia. 6. Szaval: *Hegyi* Sándor VII. g. o. tanuló. 7. Zárszó 8. Enek: Áld meg ur Isten, a te népedet. Az estélyt: *Holstein* Simonné és *Losdorfer* Emilia rendezik.

Mai képünkhöz.

A Budapesten megtartott alkókol ellenes kongresszus elhatározta, hogy olyan képeket készített, melyek a pálinka rettenetes rombolását tüntetik fel. Ezeket a képeket nyilvános helyekre, vasúti váró termekbe, körhelyekre fogják kifüggeszteni, hol sok ember láthatja és tanulhat belőle. Mai képünk éppen egyike ez ilyen szemléltető képeknek. A ki a képen levő feliratokat megnézi, s azok felett gondolkodik is: nagyon sokat tanulhat belőlük.

Vegyes hírek.

Az akadémia új elnöke. A Magyar Tudományos Akadémia elnöki tisztsége, Dr. Eötvös Lorándt lemondásával megüresedett. A diszes állásra dr. *Berzeviczy* Albert volt vallás és közoktatásügyi minisztert választották meg.

Az amerikai kivándorlás október hónapban ismét emelkedett a tavalyi hasonló időszakhoz képest. Október havában ugyanis 93 hajóval 83.270 utas érkezett Európából. A hivatalos kimutatásból nem lehet pontosan megállapítani a magyarországi kivándorlást, mert német, sváb, tót, román, horvát, zsidó, mind külön számítottak mint ilyen, tekintet nélkül az országra, ahonnan jön, de magán a Fiuméből ment két hajón 4293 utas érkezett októberben s a brémai, hamburgi, antwerpeni vonalok hajóin is állandóan sok volt a magyarországi kivándorló. Az amerikai sajtó a nagy magyar kivándorlást a zavaros politikai viszonyokkal hozza kapcsolatba.

Fogadásból halálba. Szucság kolozsmegyei község határában levő nagy erdőben a munkások estének idején, munka befejeztével, midőn hazafelé indultak, versenyfogadást tettek, hogy ki fog hamarabb a faluba érni. Négy munkás, hogy a fogadást elnyerjék, nem a rendes úton indultak hanem az ugynevezett »száraz zsilipen«, mely ut ugyan sokkal hamarabb vezet a faluba, de a törvény szigorúan tiltja az azon való járást, mert a csatornán csuszatják le a nagy tönkfákat. A négy munkás azonban gondolván, hogy este van, a csuszamlás is befejeztetett és így egész jókedvűen a csatornán haladtak hazafelé. Mikor legjobban siettek, a csuszamlás is megkezdődött s a nagy sebességgel, irtózatos erővel guruló fák három munkást halálra összezúztak a negyedik szerencsére még a csuszamlás előtt kitért a csatornából. A kir. ügyész és törvényszéki orvosok a vizsgálat megejtése végett a szerencsétlenség színhelyére mentek.

Esküvő helyett temetés. Magyar-Nagyzsomboron történt, hogy Ibrányi Albert jegyzőség eljegyezte Korner Irén helybeli tanítónőt. És már mindent bevásároltak, az esküvőhöz megtették az előkészületet, amelyet deczi 2-án tartottak volna meg. De a halál közbe szólt. Ibrányi nov. hó 20-án este halálos beteg lett, egy napi betegség után 22-én este 9 órakor kiszenvedett. Temetés

24-én nagy részvét mellett folyt le. Zsomborról Középlakra szállították, ahol a családi sírkertbe helyezték örök nyugalomra.

Fel a kalappal! Egy porosz városkában most forcsa férfi-egyesület alakult. Az egyesület tagjai arra kötelezik magukat, hogy az utcáin nem kalaplevéve köszöntik egymást, hanem egyszerűen, mint a katonák, szalutálnak. Tekintettel a zord téli időre, a sok náthára és egyéb hűlési betegségekre a »Fel a kalappal« eszmét, ha udvariassági szempontból nem is, de egészségileg mindenesetre üdvösnek tartjuk és sok ezer embertársunkkal együtt mondjuk: Uraim, le a kalappal a »Fel a kalappal egyesület« előtt.

Egy jegyzőről. Gyulay Ödön dedrádi községi jegyző, a mult napokban Scherer Mihály községbirót a község házában revolverrel meglőtte. A golyó Scherernek lágyékába furódott. Gyulay tette után futásnak eredt. Csakhamar köztudomásra jutott a községben Gyulay merénylete és az egész község Gyulay keresésére indult, kit a szántóföldeken elfogtak. Gyulayt megkötözték és Scherer lakásának kapufélfájához erősítették, majd agyba-főbe verték. Orth segédjegyző igyekezett Gyulayt a nép kezei közül kiszabadítani, de ő is pörül járt, mert a feldühödött lakosság összevissza verte. Gyulay Ödön jegyző és Scherer Mihály községbiró között már régen ellenséges viszony áll fenn és a tavalyi segédjegyző választáskor élesedett ki közöttük az ellenségeskedés.

A lábművész. Berlinben egy kéz nélküli fiatal leány produkálja magát ezidőszerint a Castans-panoptikumban. A kis Valee tizennégy esztendő, francia származású leány, karok nélkül született és ennélfogva minden munkát a lábaival végez. A csinos arcú, okos, tehetséges gyermek rajzol, zongorázik, kézimunkát végez — a lábaival. Az evésnél is olyan illedelmesen használja a lábait, mint normális ember a kezeit. Mondanunk sem kell, hogy a kis leánynak valóságos csodájára járnak a berliniek. A panoptikum, ahol mutatványait végzi, nap-nap után szorongásig telik meg kíváncsiakkal.

A japánok vesztesége a háborúban. A legújabb hivatalos adatok szerint a japánok vesztesége a háború alatt összesen 218.429 halott és sebesült volt, a betegek száma 221.136-ra rugott.

A szerkesztő postája.

M 1.-né Mai számunk hozza. Sajnáljuk, hogy főszerkesztőnkkel való félreértésüknek mi adtuk meg az árat, mennyiben eddig nélkülözni kellett becses közleményeit. A békességnek, ha mi nem is, de talán utódunk hasznát veszi.

Nőbardt. Most már semmi sem áll útjában, hogy milyet sor kerül rá, egyik versét leadjuk. Itt is csak sajnáljuk, hogy olyan későre ismerhettük meg.

Egy el nem mondott köszöntő című vers írójának azt izenjük, hogy bár ügyesen versel, de lapunk iránya nem engedi meg, hogy közre adjuk. A ki olyan verses köszöntőt tud írni: annak, bizony kár szép tehetségét paragon hagyni. Kitejt volna onnan egy-egy vallásos, kis vers is, vagy szép elmélkedés az Istenigéje rovatba. De hát, már ránk nézve késő!